

RUS MAVİSİ, FATMA MAVİSİ, DİANA MAVİSİ, GÜZEL MAVİ, MAZARİN MAVİSİ

Aşağıda sıralanan türlerin ayrımında; dağılım, bazal pullanma miktarı, kanat üstü özellikleri (özellikle erkek bireyler), arka kanat benek dizilimi, arka kanat kenarı turuncu benek miktarı gibi özelliklere dikkat ederek, ortak bir değerlendirme ile sonuca gitmek en doğru yöntem olacaktır.

Ayrıca yeni başlayanlar için bu türlerin ilk ayrımını Karagöz Mavisi ve Anadolu Karagöz Mavisi ile yapmak gerekir.

Aşağıdaki fotoğrafta görüleceği gibi Karagöz Mavisi ve Anadolu Karagöz Mavisinde ön kanat altı benekleri gittikçe küçülen bir yapıda iken bu grupta yer alan kelebeklerde aynı boyda seyreder.

Anadolu Karagöz Mavisi

Karagöz Mavisi

Çokgözlü Rus Mavisi

Çokgözlü Güzel Mavi

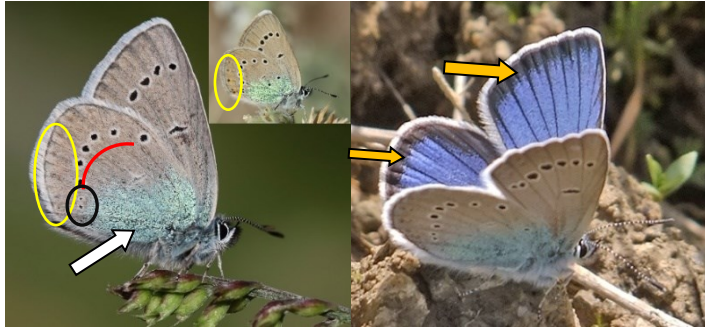

Çokgözlü Rus Mavisi (*Polyommatus coelestinus*)

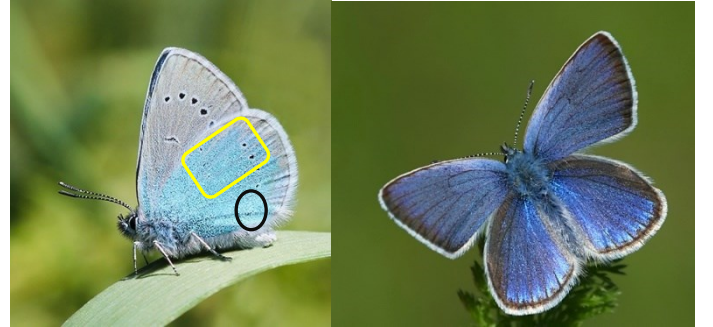
Değişken formlarda karşımıza çıkan bu tür Ahmet Ömer Koçak ve Muhabbet Kemal tarafından yeni türlere bölünmüş olup, bu konuda yeterli bilgi ve Türkçe isim toplanamadığından sitemizde ayrıştırılmamıştır. Yeterli veri oluştuğunda türün ayrımı aşağıdaki haritada yer alan dağılıma göre yapılacaktır.

Polyommatus coelestinus ponticus

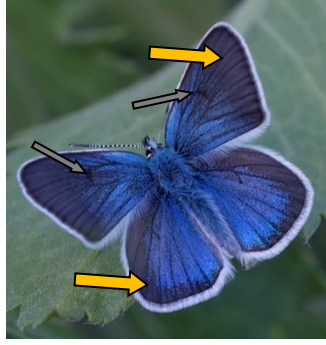
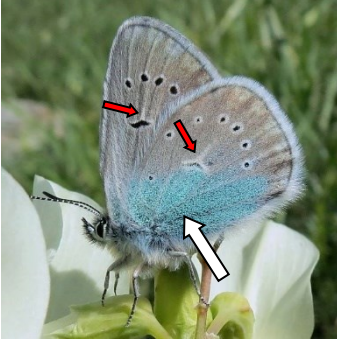

Polyommatus coelestinus alticola

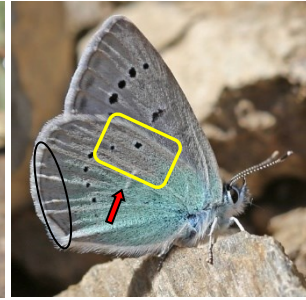
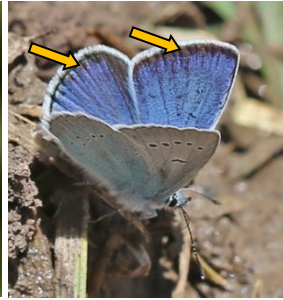
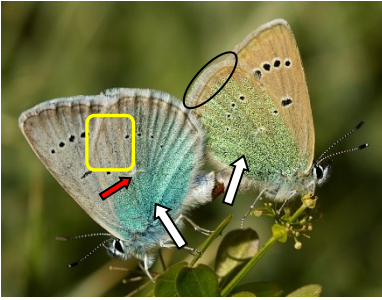
- **Kırmızı Yay:** Arka kanat benekleri genellikle düzgün bir yay çizer (Bu durum beneklerin tam izlendiği bireylerde söz konusudur).
- **Sarı Elips:** Arka kanat kenarında birkaç turuncu benek taşıyabilir.
- **Beyaz Ok:** Bazal pullanma dişi bireylerde yeşil renkte, erkek bireylerde mavi renkte gözlenmekte olup pullanma diskal beneğe kadar ulaşır ve hatta (*Polyommatus coelestinus alticola*) kanat arka kenar beneklerini de aşabilir.
- **Siyah Halka:** Anal açıda yer alan son iki benek genellikle ya çok küçüktür ya da yoktur.
- **Turuncu Oklar:** Kanat üstü koyu mavi olup siyah kenar pullanması sınırlıdır ve bazala yayılmaz.
- **Sarı Dörtgen:** Çokgözlü Fatma Mavisi'ne bakınız.

Çokgözlü Diana Mavisi (*Polyommatus diana*)

- Dağılımın ortak olduğu bölgelerde Çokgözlü Rus Mavisi ve Çokgözlü Fatma Mavisi ile karıştırılabilir. Çokgözlü Diana Mavisi altta belirtilen diana çizgisinin varlığı ve geniş pullanması olan kanat üstü ile kolayca ayrılır.
- **Kırmızı Oklar:** Diana çizgisi türün tanımında en önemli belirteç olup her iki diskal benekten dışa uzayan beyaz çizgidir.
- **Beyaz Ok:** Bazal pullanma diskal beneğe uzanır hatta bazı bireylerde geçerek arka kanat benek dizisine kadar uzanır.
- **Turuncu Oklar:** Kanat üstü koyu mavi olup kenar pullanması oldukça yaygındır.
- **Gri Oklar:** Kanat üstünde diskal benekler belirleyicidir.

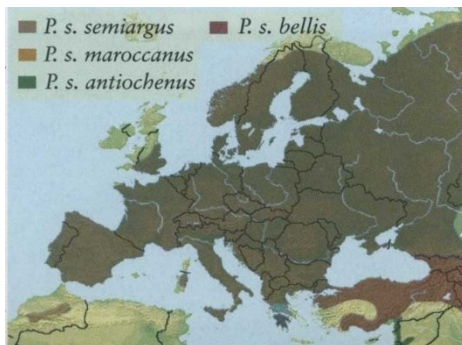
Çokgözlü Fatma Mavisi (*Polyommatus fatima*)

- Dağılımının oldukça kısıtlı olması ayırım da ilk dikkate alınması gereken durumdur.
- **Beyaz Oklar:** Bazal pullanma arka kanat kenarına kadar yayılır ancak ince düz bir hatla kenarla temas etmeyerek boşluk bırakır (**Siyah Elips**) ve dikkatli bakıldığında venlerin oluşturduğu ince boşluklar izlenebilir.
- Çokgözlü Rus Mavisinin yaygın pullanma görünen bireylerinde pullanma tüm arka kanatta homojen izlenirken, Çokgözlü Fatma Mavisinde arka kanat ön kenarında diskal yarıda daha az pullanma vardır (**Sarı Dörtgen**).
- **Kırmızı Oklar:** Arka kanat altı diskal benekler beyaz ve ince izlenir.
- Ön kanat benekleri arka kanattakilere göre biraz daha iridir.
- **Turuncu Oklar:** Kanat üstü Çokgözlü Rus mavisine benzer, siyah kenar bandı bazala yayılmaz.

Polyommatus semiargus Kompleksi

Ülkemiz listesinde aşağıdaki gibi üç ayrı tür olarak yer alan bu kompleks, birçok uzman tarafından *P. semiargus* olarak adlandırılmakta olup, bu türler alttür olarak adlandırılmıştır. Birçok ilde bu alttürlerin dağılımı da kesişmektedir.

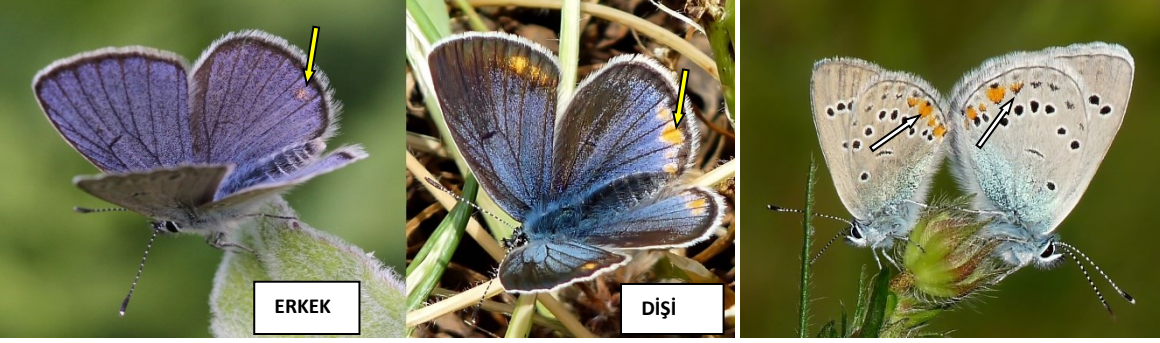

Çokgözlü Güzel Mavi (*Polyommatus bellis*)

- Bu grubun en yaygın türüdür. Ayırımında kanat altı kriterleri yeterli veriyi sağlar.
- **Beyaz Oklar:** Bazal pullanma diskal beneğe ulaşmaz ve oldukça sınırlıdır. Bu özelliği ile Çokgözlü Rus Mavisi, Çokgözlü Fatma Mavisi ve Çokgözlü Diana Mavisinden kolayca ayrılır.
- **Siyah Halka:** Anal açıdaki iki benek genellikle normal boydadır. Rus mavisinden bu özelliği ile de ayrılır.
- **Kırmızı Halka:** Arka benek dizisindeki ilk iki benek önde konumlanarak düzgün yayı bozar. Bu yay Rus Mavisi'nde düzgündür.
- **Sarı Oklar:** Bu benek içe girinti yaparak yine benek arkının düzgün yayını bozar. (bu durum *semiargus* ve *antiochenus* için de geçerlidir)

Hatay'ın Çokgözlü Güzel Mavisi (*Polyommatus antiochenus*)

En önemli ayırım kriteri dağılımıdır. Türü Çokgözlü Rus Mavisi, Çokgözlü Diana Mavisi ve Çokgözlü Fatma Mavisinden ayırmak için yukarıda Çokgözlü Güzel Mavi'de yer alan kriterler geçerlidir. Kendi kompleksi içinde dağılımının kesiştiği Çokgözlü Güzel Mavi'den ayırmak içinse her iki cinste de kanat üstünde yer alan sarı benekler (**Sarı Oklar**) kullanılabilir.

* **Beyaz oklar:** Turuncu benekleri sınırlayan siyah çizgiler sivri yapıdadır (-V- formunda).

Çokgözlü Mazarin Mavisi (*Polyommatus semiargus*)

Bu tür içinde en önemli ayırım kriteri dağılımıdır. Dağılımı sadece Çokgözlü Güzel Mavi ile kesişir. Bu türden ayırmak için en kolay yol ise arka kanat alt kenarında turuncu beneklerin çok az olması veya hiç olmamasıdır. (buna rağmen bazı uzmanlar türün morfolojik ayrımının mümkün olmadığını belirtmektedir)

Hazırlayan: Hakan YILDIRIM

Düzenleme: Ali BALİ -Onat BAŞBAY

Destek: TRAKEL TANI KURULU